
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2014:3

De odöpta 18-åringarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:30 med förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Gudstjänstutskottet konstaterar att detta är en viktig del av församlingens pastoralansvar avseende uppdraget att erbjuda dopets gåva till alla människor. En dop-pastoral ska finnas i församlingen och arbetet med dopet är en självklar del i biskopens och domkapitlets tillsynsansvar i relation till församlingarna. Utskottet menar att åtgärdsprogram framtagna av kyrkostyrelsen inte löser den situation motionären beskriver. Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:30.

Motionens förslag

Motion 2014:30 av Dag Sandahl, De odöpta 18-åringarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Bakgrund

Odöpta medlemmar och ”de antecknade”

Motionären föreslår att konkreta åtgärdsprogram tas fram så att en pastoralt utformad inbjudan till dop sänds till alla odöpta 18-åringar. Förslaget motiveras med hänvisning till en artikel publicerad i Svensk Pastortidskrift där artikelförfattaren redogör för aktuella siffror avseende ännu ej döpta medlemmar och den grupp som brukar benämnas ”de antecknade”.

1996 beslutade Svenska kyrkan om dopet som grund för medlemskap. Genom dop i Svenska kyrkans ordning blir man medlem, men man kan också anmäla medlemskap ”i avvaktan på dop”. Till det kommer att en grupp människor finns i Svenska kyrkans register som ”antecknade”. Det kan vara barn, ännu ej fyllda 18 år, vars förälder är medlem eller föräldrar vars barn är medlem.

I år, 2014, har det gått 18 år sedan beslutet fattades. Det finns nu en grupp ungdomar som fyller 18 år, antecknade utan att vara döpta eller medlemmar genom

särskild anmälan, som försvinner ur församlingarnas register om de inte själva tar ett aktivt beslut om dop och/eller medlemskap.

Kyrkoordningen

I 20 kap. 9 § i kyrkoordningen tydliggörs ansvaret för att informera och inbjuda de medlemmar i Svenska kyrkan som ännu vid 17 års ålder inte är döpta:

Församlingens kyrkoherde ska informera unga personer som tillhör Svenska kyrkan utan att vara döpta om bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dopundervisning och dop. Detta ska alltid göras året före 18-årsdagen.

Kyrkomötet

Kyrkomötet 2006 gav, med bifall till Gudstjänstutskottets betänkande G 2006:7 *När de "antecknade" försvinner ...*, kyrkostyrelsen i uppdrag att bearbeta frågan om hur de som antecknats i Svenska kyrkans medlemsregister på grund av föräldrarnas kyrkotillhörighet skall nås av information om dop och kyrkotillhörighet innan 18-årsdagen.

Kyrkostyrelsen beslutade att lägga detta uppdrag som en del i programmet *Barn och unga 0–18 år*.

Barn och unga 0–18 år

Programmet *Barn och unga 0–18 år* pågick under perioden 2009–2012. Det avrundades med *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012*, som genomfördes i Uppsala den 16–17 november 2012.

I slutrapporten från projektet beskrivs uppdraget från kyrkomötet och hur detta bearbetats.

Programmet har därför ägnat särskild uppmärksamhet åt kommunikationen med unga som på sin 18-årsdag inte tillhör Svenska kyrkan. En revidering av de brev som församlingar erbjuds att använda i sin kommunikation med föräldrar och barn har gjorts. På Svenska kyrkans intranät finns mallar för foldrar och affischer som stöd i och komplement till församlingarnas kommunikation.

I programmets uppdrag att kyrkan ska finnas där barn och unga är blir det självklart att använda internet. En särskild webbsida som ger en kontaktyta gentemot barn och unga har börjat utarbetas, *OMG – Oh, my God* på www.svenskakyrkan.se.

Biskopsbrev

Biskopsmötet skrev 2011 biskopsbrevet *Leva i dopet Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*. I kapitlet *Dopseden idag* (sid. 43) poängteras vikten av inbjudan:

... vi behöver reflektera mer över hur och när vi bjuder in till dop. Detsamma gäller hur vi informerar och ger kunskap om dop. Det som för oss ofta är självklart behöver kläs i ord. Det finns många frågor som man behöver hållas levande i församlingen. Vad innehåller dopets gåva? Vad betyder det att vara medlem i en kyrka, i just Svenska kyrkan? Hur

bjuder vi in de barn som är medlemmar men ännu inte döpta? Hur levande är dopet i församlingens liv? Hur talar vi om vårt eget dop?

G 2014:3

Dela tro – dela liv

På kyrkostyrelsens uppdrag genomförs *Dela tro – dela liv* Satsningen på undervisning och mission för alla åldrar. Satsningen pågår i olika faser till och med 2018, med en genomförandefas som kulminerar under reformationsjubileet 2017.

Visionen för *Dela tro – dela liv* är att de människor Svenska kyrkan möter och står i relation till ska ha en sådan förtrogenhet med kyrkans tro och tradition att de kan erfara, förstå och uttrycka evangeliet om Jesus Kristus.

Intentionerna är bland annat att det i församlingarna kontinuerligt erbjuds arenor för undervisning och lärande.

Kyrkostyrelsen har beslutat om de två första delsatsningarna: *Bibeln.nu* och *Tala tro*. *Bibeln.nu* är en bibelskola för unga och en bibelsamtalsledarutbildning för vuxna. *Tala tro* är en delsatsning för att stärka samtalen om tro och liv i några av Svenska kyrkans församlingar inom Karlstads, Skara och Uppsala stift.

Dela tro – dela liv inbjuder till en konferens om lärande i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv på Stiftsgården Stjärnholm 27–28 oktober 2014.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:30.
--

Det är församlingens ansvar att inbjuda de som ännu inte är döpta till dop. Detta kan göras i relation till olika åldersgrupper och på olika sätt men gudstjänstutskottet delar inte motionärens syn på vad som behöver göras. Gudstjänstutskottet tror inte att åtgärdsprogram framtagna av kyrkostyrelsen är lösningen för denna frågeställning.

I varje församling ska en doppastoral finnas. Doppastoralen och olika frågor i anslutning till dopet är också en del i biskopens och domkapitlets tillsynsansvar. Vid biskopsvisitationer förs samtal om dopet. När domkapitlet fastställer församlingsinstruktionen kan doppastoralen finnas där.

Gudstjänstutskottet konstaterar att mycket gott arbete kring dop och doppastoral görs i församlingarna. Vittnesbörd om drop-in-dopens betydelse kan fås från många håll. I flera stift har också särskilda dopprojekt med syfte att främja församlingarnas arbete genomförts på senare år.

Den särskilda utmaning som motionären pekar på, att inbjuda de 18-åringar som inte är döpta, är en viktig del av församlingens ansvar. Gudstjänstutskottet konstaterar att kyrkoordningen tydliggör ansvaret för att inbjuda, men också att det finns vittnesbörd om att detta inte alltid sker. Detta är en angelägen fråga i församlingens strategiska arbete. Samtidigt, menar utskottet, finns det anledning att inte begränsa sig till dem som ska fylla 18 år. Församlingarna behöver ägna uppmärksamhet åt den större gruppen ”unga vuxna”. För inspiration och kreativt tänkande kan Svenska Kyrkans Unga och Salt lokalt vara resurser att ta vara på. I arbetet med programmet *Dela tro – dela liv* är motionärens frågeställning en aspekt som bör bearbetas. Genom det kan församlingarna också få kunskap och inspiration för sitt arbete.

Gudstjänstutskottet betonar alltså att det behov som motionären pekar på innebär ett pastoralt ansvar för församlingarna och måste hanteras lokalt. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Lennart Åström, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Alve Svensson och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Roger Olsson, Gun Alingsjö Bäck, Lisa Tegby, Dag Sandahl, Per-Arne Waldenvik, Lena Jönsson, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Elise Nilsson.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för ett bifall av motion 2014:30

Motivering:

Det står naturligtvis ett nyvalt kyrkomöte fritt att upphäva eller relativisera betydelsen av tidigare kyrkomötesbeslut, men det är anmärkningsvärt hur isolerat utskottet behandlar motionen i förhållande till tidigare ställningstaganden i gudstjänstutskott och kyrkomöte.

För två år sedan, i gudstjänstutskottets betänkande 2012:2 anför: "Utskottet vill framhålla betydelsen av att man på nationell nivå tar ett övergripande och sammanhållande ansvar för arbetet med de kyrkliga handlingarna." I betänkandet behandlas en motion som bl.a. vill lyfta frågor kring "inbjudan, tillgänglighet, mottagande, uppföljning, kommunikation och praktiska resurser".

Gudstjänstutskottet valde att föreslå kyrkomötet avslå motionen, men att ta vara på dess intentioner genom ett beslut med anledning av denna.

Mot bakgrund av det ställningstagande gudstjänstutskottet gjorde för två år sedan är det uppseendeväckande hur konsekvent utskottet detta år driver att de frågor motionären aktualiserar ska hanteras lokalt, t.ex. "Gudstjänstutskottet betonar alltså att det behov som motionären pekar på innebär ett pastoralt ansvar för församlingarna och måste hanteras lokalt."

I motion 2014:30 vill motionären nå en grupp som i kyrkoordningens mening är barn (dvs under 18 år), men snart är vuxna. I sin motivering ser inte utskottet att just den grupp som motionären vill nå är prioriterad i Svenska kyrkan, utan skriver: "Samtidigt, menar utskottet, finns det anledning att inte begränsa sig till dem som ska fylla 18 år." Det utskottet anför är förstås sant och visserligen har kyrkomötet undantagit sig självt från att genomföra barnkonsekvensanalys av sina beslut, men inte desto mindre kvarstår kyrkoordningens formulering "I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet."

Det är svårt att säga varför utskottet, i motionsbehandlingen, inte lyckas relatera till tidigare ställningstaganden av vikt. I syfte att bredda diskussionen med perspek-

tiv från tidigare beslut i kyrkomötet reserverar vi oss. Vi hoppas på en diskussion i plenum som för in fler frågor än de som kommer till uttryck i utskottets motivering.

G 2014:3

Ola Isacsson och Torvald Johansson

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för motion 2014:30.

Berth Löndahl

Särskild mening 1

Utreddningen om dop och kyrkotillhörighet fokuserade inte minst på frågorna om de odöpta 18-åringarna. Det var viktigt att hitta modeller för ett uppsökande arbete och ansvaret för detta kom att läggas lokalt, hos kyrkoherdarna. När vi efterhand ser att detta arbete inte bedrivits kunde tanken ligga nära till hands att gudstjänstutskottet målmedvetet skulle fokusera på ett problem. I stället illustrerar utskottet en tes som drivits religionssociologiskt, nämligen att Svenska kyrkan är ”den sorglöst försumliga kyrkan” (Ekberg och Straarup, Artos). Enligt min mening borde utskottet följt den hållning som är reservanten Ola Isacssons.

Dag Sandahl

Särskild mening 2

Jag vill instämma i bifallsyrkandet till motionen och därmed anmäla som min mening att jag inte delar utskottets förslag om avslag. Det är viktigt att poängtera betydelsen av motionen och erkänna behovet av dess syfte. I och med att församlingarnas engagemang i att inbjuda antecknade 18-åringar till dop skiftar över landet, finns det ett behov av åtgärdsprogram från centralt håll. Detta utan att man detaljreglerar hur församlingarna ska utforma sin inbjudan efter sina lokala förutsättningar.

Aron Emilsson